

Ревтюк Е.А.

Ивано-Франковский национальный технический университет нефти и газа

Варцаба В.И.

Ужгородский национальный университет

ТИПОЛОГИЯ ПОДХОДОВ К ОЦЕНКЕ ЧЕЛОВЕЧЕСКОГО КАПИТАЛА СОЦИАЛЬНО-ЭКОНОМИЧЕСКИХ СИСТЕМ**Аннотация**

В работе предлагается анализ существующих подходов измерения человеческого капитала экономической системы. Осуществлен анализ публикаций посвященных проблематике формирования человеческого капитала. Рассмотрены подходы к классификации издержек накопления человеческого капитала. Проанализировано подходы к оценке человеческого капитала системы. Предложено классификацию существующих методик оценки человеческого капитала.

Ключевые слова: Человеческий капитал, человеческие ресурсы, персонал, инвестиции, управление человеческим капиталом.

Revtiuk Ye.A.

Ivano-Frankivsk National Technical University of Oil and Gas

Vartsaba V.I.

Uzhhorod National University

TYPOLGY OF HUMAN CAPITAL ASSESSMENT IN SOCIAL AND ECONOMIC SYSTEMS**Summary**

The paper reviews the existing approaches to human capital in economic system. The authors analyze the topical publications on accumulation of human capital. They analyze various approaches to the classification of expenditures on human capital accumulation. Human capital system approaches were evaluated. The classification of existing methodologies to assess human capital was suggested.

Keywords: human capital, human resources, personnel, investments, human capital management.

УДК 331.5

АНАЛІЗ ОРГАНІЗАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАДАННЯ ДОПОМОГИ ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИМ ОСОБАМ В КОНТЕКСТІ АКТИВІЗАЦІЇ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ**Рогозян Ю.С.**

Луганська філія

Інституту економіко-правових досліджень

Національної академії наук України

Автором зроблено спробу проаналізувати організаційне та інфраструктурне забезпечення надання допомоги підприємцям-ВПО. Виділено блоки, як можуть складати структуру організаційного забезпечення суб'єктів малого та середнього підприємництва, наведено її схематичну побудову. Виокремлено принципи побудови організаційного забезпечення надання допомоги підприємцям-ВПО.

Ключові слова: внутрішньо переміщені особи (ВПО), підприємництво, організаційне забезпечення, структура, принципи

Постановка проблеми. Перехід на якісно новий рівень розвитку малого підприємництва вимагає грамотної територіальної та державної політики в даному питанні, що пов'язано з необхідністю вирішення такої проблеми, як недостатня скоординованість інфраструктури державної підтримки підприємництва (особливо малого та середнього) на всіх рівнях влади. Розвиток інфраструктури для підтримки малого та середнього підприємництва, особливо в контексті допомоги внутрішньо переміщеним особам, здатен надати позитивну динаміку розвитку господарюючих суб'єктів з її елементами на основі формування міцних прямих ринкових зв'язків,

що може сприяти скороченню трансакційних витрат. Інституційна інфраструктура регулює організаційно-правові та організаційно-економічні умови функціонування як суб'єктів малого та середнього підприємництва, так і суб'єктів інфраструктури підтримки, які за допомогою зворотного зв'язку опосередковують вплив інституційної інфраструктури на організацію і розвиток господарської діяльності суб'єктів підприємництва, вносячи внесок у формування сприятливого ділового середовища в економіці всієї країни в такий нелегкий час.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Окремі аспекти питання допомоги внутрішньо пе-

реміщенням особам розглядалися в працях Буроменської М.В., Гончаренко О.А., Іванова Д.В., Малиновської О.А., Новік В.О., Потапова В.І., Чеховича С.Б., та інших.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Не зважаючи на велику кількість науковців та досліджень, проблем, пов'язаних з наданням допомоги ВПО дуже багато і, на жаль, далеко не всі вони вирішуються. Так, наприклад, досі не створено та законодавчо не закріплено організаційний аспект надання допомоги ВПО, особливо в контексті підприємницької діяльності.

Мета статті. Вивчення даної проблеми має велике теоретичне й практичне значення, особливо у сучасній ситуації, що склалася для підприємницького сектору країни, тому метою даної роботи є визначення характеристик організаційного забезпечення надання допомоги ВПО в контексті активізації підприємницької діяльності.

Виклад основного матеріалу. Організаційне забезпечення надання допомоги внутрішньо переміщеним особам в контексті підтримки малого та середнього підприємництва є важливою частиною державної політики у сфері регулювання діяльності підприємництва та викликано очевидністю і необхідністю створення найбільш сприятливих умов для ведення підприємницької діяльності, за допомогою інформаційного, майнового, фінансового та кадрового забезпечення.

Стабільне економічне зростання і збільшення добробуту суспільства можливі тільки за допомогою модернізації та оптимізації існуючої інфраструктури підтримки як елемента організаційного забезпечення системи підтримки та розвитку сектора підприємництва, що неможливо без чітко виробленої державної політики.

Треба не тільки розуміти, але й дієво вирішувати питання про те, що важливо сформулювати нормативно-правові умови створення та функціонування громадських організацій – національних і регіональних асоціацій, союзів підприємств малого та середнього бізнесу – внутрішньо переміщених осіб (далі – ВПО), торгово-промислових палат, фондів підтримки тощо. На даний час стало дуже модним створювати та будувати різноманітні центри підтримки підприємств, особливо тих, які є внутрішньо переміщеними особами, проте більшість таких установ є малопотужними та малодієвими перед реальними проблемами підприємств [2].

Сукупність сучасних проблем, які виникають перед малим та середнім підприємництвом і необхідність їх подолання через застосування сучасних інформаційно-комунікаційних досягнень в технологіях змушують формувати новий підхід до організації підтримки малого та середнього бізнесу, особливо в регіонах. Одним з найважливіших завдань органів місцевого самоврядування з проблеми підтримки малого та середнього підприємництва є сприяння діяльності організацій, які виражають інтереси малого бізнесу, особливо ВПО, а також утворення координаційних структур для більш ефективної взаємодії бізнесу з ними.

На поточний момент організаційне та інфраструктурне забезпечення суб'єктів малого та середнього підприємництва представлено наступними блоками:

– державно-управлінський блок представлений органами законодавчої та виконавчої влади. Основне призначення даного елемента – формування державної політики підтримки підприємництва, утвердження правової та законодавчої бази, розробка, затвердження та виконання програм розвитку підприємництва.

– фінансово-економічний блок представлений фондами кредитування, банками, мікрофінансовими організаціями, лізинговими фірмами, страховими організаціями тощо. Основне призначення даного елемента – надання фінансових ресурсів суб'єктам малого та середнього підприємництва на пільговій основі.

– блок бізнес-послуг представлений консалтинговими, рекламними, видавничими компаніями. Основне призначення елемента – допомога в організації господарсько-економічної діяльності шляхом ведення бухгалтерського обліку, складання звітності, розробки бізнес-планів, патентування продукції, розробки бренду, реклами продукції та послуг.

– виробничо-майновий блок представлений бізнес-інкубаторами, технопарками, інноваційними центрами тощо. Основне призначення – забезпечення виробничих, технологічних та інноваційних підприємств на пільгових умовах виробничими площами, ресурсами для здійснення науково-дослідних і дослідно-конструкторських робіт, сприяння кооперації з великими промисловими підприємствами.

– блок підготовки персоналу – в нього входять бізнес-школи, навчальні центри, навчальні установи та інші суб'єкти, в завдання яких входить навчання, підготовка і перепідготовка персоналу організацій та індивідуальних підприємств – ВПО (рис. 1).

Ефективність організаційного забезпечення системи державної підтримки малого та середнього підприємництва (ВПО) не досягається багато в чому, внаслідок низького рівня взаємодії малого та середнього бізнесу з організаціями, що утворюють інфраструктуру цієї підтримки, а також відсутністю легкодоступних відомостей про можливі способи підтримки з боку громадських, некомерційних і державних структур, не дивлячись на різноманіття таких структур в країні.

Існуюча на даний момент організаційна підтримка малого та середнього підприємництва як з боку комерційних і некомерційних структур, так і з боку державних органів є фрагментованою, тобто практично ніяк не пов'язаною між собою, що, в свою чергу, створює труднощі у своєчасному отриманні необхідного набору послуг та інформації. Також є проблема диспропорції системи.

Важливе місце, на думку автора, в системі організаційного забезпечення підтримки малого та середнього бізнесу (ВПО) відіграє координаційно-інформаційний блок, який при своєчасній та грамотній реалізації дозволить: полегшити отримання суб'єктам малого та середнього підприємництва (ВПО) інформації про інститути підтримки підприємства як державних, так і приватних; об'єднати інфраструктуру підтримки малого та середнього підприємництва, що сприяє більш ефективному використанню ресурсів і потенціалу організацій інфраструктури; забезпечити збір, систематизацію базових відомостей про форми та види підтримки, ступеня потреби в них суб'єктів підприємництва, особливо ВПО, аналіз яких допоможе визначити формування орієнтирів для розвитку організаційної підтримки підприємства як системи, визначити реальну необхідність в інфраструктурному забезпеченні суб'єктів бізнесу та виробити траєкторію розвитку; підвищити взаємозв'язок системи державної підтримки підприємництва з органами влади, що сприяє розробці інституційно-організаційних рішень для комплексного регулювання процесів розвитку системи організаційного забезпечення як одного цілого.

Діяльність багатьох організацій, що здійснюють підтримку, дубльована, багато надають схожий пе-

релік послуг. Також слід зазначити, що не у всіх організацій є навіть інформаційний інтернет-портал, у зв'язку з чим суб'єкти малого та середнього підприємництва не проінформовані про існування цих організацій, а також формах підтримки.

Комплексний і збалансований підхід до розв'язання соціально-економічних проблем, як у масштабах країни, так і на місцевому рівні, має певною мірою забезпечити механізм дерегулювання й підтримки суб'єктів малого та середнього підприємництва, особливо ВПО, який є сукупністю форм, методів, засобів впливу на економічні відносини, що склалися між суб'єктами та об'єктами відповідного регулювання у процесі визначення й реалізації мети.

Основною метою і завданнями системи дерегулювання як складової організаційного забезпечення та підтримки малого та середнього підприємництва є сприяння розвитку приватної ініціативи ВПО, становленню малого і середнього підприємництва як найважливішого сектору сучасної ринкової економіки, без якого Україна не буде спроможною вийти з економічної кризи, стати на шлях стійкого господарського прогресу й увійти у світову економіку як рівноправний суб'єкт міжнародних відносин.

Формування такої системи вимагає розробки і впровадження збалансованого комплексу правових, економічних, фінансових та організаційних заходів, здійснюваних органами державної влади всіх рівнів, соціального партнерства, створення умов для поліпшення ділового й інвестиційного клімату в регіонах. Проте до цього часу в Україні не створено навіть законодавчої бази та відповідних механізмів, які б визначали форми й методи організаційного забезпечення підтримки розвитку малого і середнього підприємництва, особливо для ВПО, також немає необхідної ринкової інфраструктури, спрямованої на підтримку підприємницької діяльності, забезпечення вільного обігу фінансових, товарних, сировинних, трудових, інтелектуальних, інформаційних ресурсів. Окремі завдання, принципи і напрями підтримки малого підприємництва знайшли відображення у Програмі дій уряду, Концепції Загальнодержавної програми розвитку малого і середнього підприємництва на 2014-2024 рр, Законі України «Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні».

Важелі державної підтримки в контексті організаційного забезпечення необхідно використовувати у взаємозв'язку з процесами ринкової трансформації економіки, приватизації, враховуючи галузеву, видову і територіальну структуру підприємництва, ресурсні особливості регіонів.

Основні принципи формування системи державної підтримки малого та середнього підприємництва в контексті організаційного забезпечення такої підтримки на сучасному етапі такі:

- *соціальна справедливість* – забезпечення рівних можливостей і спрощення умов для виявлення ініціативи громадян, вільного доступу на товарний, фінансовий, інформаційний та інші ринки, недопущення дискримінації прав і свобод суб'єктів підприємництва, особливо ВПО;

- *забезпечення умов і захисту суб'єктів підприємницької діяльності, в тому числі ВПО* – створення сприятливих соціально-політичних, економічних, правових можливостей для реалізації ін-

тересів підприємців-ВПО та забезпечення захисту їхніх майнових прав;

- *регулювання діяльності* – створення гнучкої та ефективної системи державного регулювання й інфраструктури підтримки підприємництва, механізму обліку і контролю;

- *ефективність* – реалізація потенційних можливостей підприємництва із збільшення обсягів вітчизняних та іноземних інвестицій, оновлення виробничого апарату, нарощування виробництва конкурентоспроможної продукції (робіт, послуг) [4].

Висновки і пропозиції. Підсумовуючи вищевикладене, треба не просто розуміти стан та пріоритети розвитку підприємництва в Україні, треба негайно діяти. На Міжнародній науково-практичній конференції «ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНІ ОСОБИ В УКРАЇНІ: РЕАЛІЇ ТА МОЖЛИВОСТІ» (27.02.2015 р.), учасниками якої були й представники Інституту економіко-правових досліджень НАН України, було вироблено наступні рекомендації до Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України та країн-учасниць міжнародної донорської конференції в контексті організаційного забезпечення допомоги ВПО щодо підприємництва, реалізація яких є невідкладною:

1. Створення окремого центрального органу виконавчої влади, який би відповідав за питання внутрішньо переміщених осіб (ВПО).
2. Визначення ієрархії інституцій, залучених до формування та реалізації політики щодо ВПО.
3. Введення ВПО в склад спільних комісій з державними установами та органами місцевого самоврядування.
4. Вдосконалення загальнодержавної інформаційної бази (реєстру) даних щодо наявних можливостей розміщення, працевлаштування та перенавчання вимушено переміщених осіб. Вдосконалення системи обміну інформацією між органами місцевої влади та державною міграційною службою, фіскальною службою та центрами зайнятості.

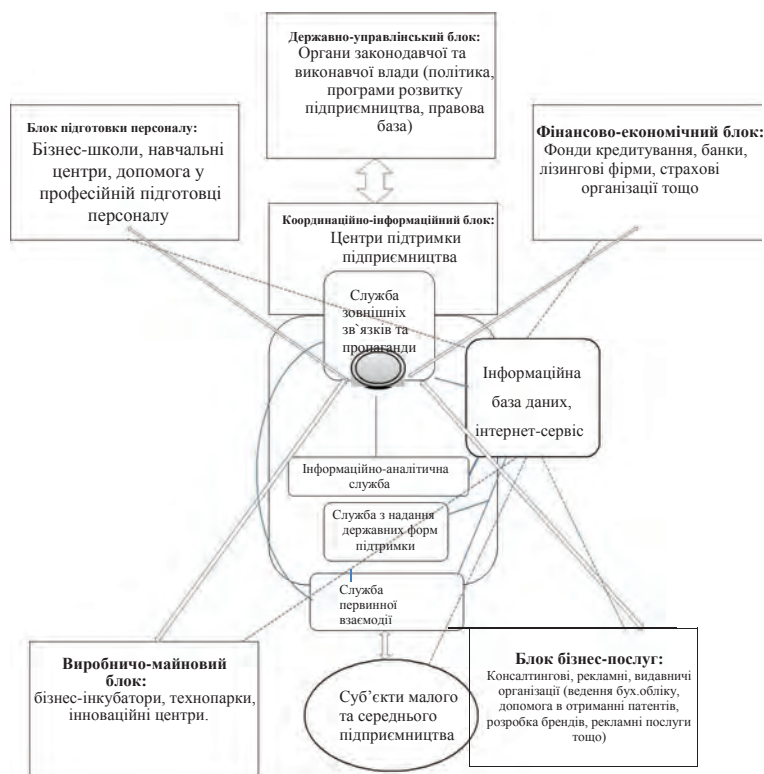

Рис. 1. Схема організаційного забезпечення суб'єктів малого та середнього підприємництва

Джерело: [3]

5. Вивчення та облік (зокрема методами статистичних спостережень та соціологічних опитувань) потреб та намірів ВПО для найбільш ефективного задоволення їх потреб і залучення їх потенціалу в інтересах громад тимчасового перебування. Наукове супроводження під егідою НАН України вироблення науково обґрунтованих рекомендацій щодо забезпечення комплексної й системної підтримки, соціальної адаптації та реінтеграції ВПО.

6. Проведення міжнародної донорської конференції та створення в її рамках керівного комітету донорів (як єдиного центру координації донорської та міжнародної технічної допомоги), а також затвердження міжнародного плану відновлення України на 2015–2017 роки.

7. Укладення меморандумів (протоколів про наміри) з міжнародними організаціями щодо сприяння соціальної підтримки громадян України, які переміщуються з тимчасово окупованої території та районів проведення антитерористичної операції.

8. Підготовка, за підтримки делегації та експертів Європейської комісії в Україні, та презентація в рамках міжнародної донорської конференції дорожньої карти (плану, програми) з відновлення, економічного розвитку і зростання України на 2015–2017 роки (з визначенням пріоритетів розвитку країни на найближчі три роки), узгодженої зі «Стратегією–2020» та заходами з імплементації Угоди про асоціацію між Україною та ЄС, згідно якої ЄС і міжнародне співтовариство будуть надавати Україні донорську допомогу.

9. Створення Фонду страхування інвестицій для залучення комерційного сектору з наданням йому відповідних гарантій до участі у програмах донорської допомоги Україні.

10. Створення постійно діючого Форуму під егідою НАН України з метою вироблення науково обґрунтованих рекомендацій щодо забезпечення комплексної й системної підтримки, соціальної адаптації та реінтеграції ВПО [5].

Список літератури:

1. Толмачева А. Ф. Пути сокращения административных барьеров в развитии малого и среднего предпринимательства // Управление экономикой: теория и практика. – 2011. – № 3.
2. Жураковский А. С. Организационное ядро обеспечения согласованности элементов инфраструктуры государственной поддержки малого предпринимательства / А. С. Жураковский // Социально-экономические явления и процессы. – 2014. – № 10. – С. 42-46.
3. Варналі З. С. Мале підприємництво: основи теорії і практики. – 4-те вид., стер. – К.: Т-во «Знання», КОО, 2008. – 302 с.
4. Рекомендації Міжнародної науково-практичної конференції «Внутрішньо переміщені особи в Україні: реалії та можливості», 27 лютого 2015 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ief.org.ua/wp-content/uploads/2015/03/Recomendations_format-fin.pdf

Рогозян Ю.С.

Луганский филиал
Института экономико-правовых исследований
Национальной академии наук Украины

АНАЛИЗ ОРГАНИЗАЦИОННОГО ОБЕСПЕЧЕНИЯ ОКАЗАНИЯ ПОМОЩИ ВНУТРЕННЕ ПЕРЕМЕЩЕННЫМ ЛИЦАМ В КОНТЕКСТЕ АКТИВИЗАЦИИ ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ

Аннотация

Автором предпринята попытка проанализировать организационное и инфраструктурное обеспечение оказания помощи предпринимателям-ВПЛ. Выделены блоки, которые могут составлять структуру организационного обеспечения субъектов малого и среднего предпринимательства, приведено ее схематическое построение. Выделены принципы построения организационного обеспечения оказания помощи предпринимателям-ВПЛ.

Ключевые слова: внутренне перемещенные лица (ВПЛ), предпринимательство, организационное обеспечение, структура, принципы.

Rohozian Yu.S.

Luhansk Branch of the Institute of Economic and Legal
Studies of NAS of Ukraine

ANALYSIS OF ORGANIZATIONAL SUPPORT OF ASSISTANCE TO INTERNALLY DISPLACED PERSONS IN THE CONTEXT OF INTENSIFIED BUSINESS ACTIVITY

Summary

The author attempts to analyze the organizational infrastructure and the provision of assistance to internally displaced entrepreneurs. The author allocates blocks that may comprise the structure of organizational support subjects of small and medium enterprises, provides its schematic construction. Principles of building organizational support to assist internally displaced entrepreneurs are revealed.

Keywords: internally displaced persons (IDPs), entrepreneurship, organizational support, structure, principles.